

Investigation of relationship between problematic internet use and psychological symptoms of university students

Üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin incelenmesi¹

Fatma Ebru İkiz²
Mustafa Savcı³
Esra Asıcı⁴
Canan Yörük⁵

Abstract

In this study, investigation of the relationships between problematic internet use and psychological symptoms of university students were aimed. Besides, the effects of gender and level of class were investigated. The sample of research was consisted of 518 female and 335 male, totally 853 college students. Data was collected by Problematic Internet Use Scale and Brief Symptom Inventory. Data was analyzed by using SPSS 20 programme with parametric techniques as, Spearman Brown correlation, Kruskal Wallis H and Mann Whitney U. According to results, there were statistically significant positive relationships between problematic internet use and psychological symptoms of college students. It was found that gender was effective on problematic internet use and psychological symptoms of college students. Besides, problematic internet use and psychological symptoms increased with grade level and university.

Özet

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu temel amaç kapsamında üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ve psikolojik belirtilerin cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 518'i kadın, 335'i erkek olmak üzere toplam 853 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada ölçme aracı olarak Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği (PİKÖ), Kısa Semptom Envanteri (KSE) kullanılmıştır. Veriler SPSS 20. istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyonu, Kruskal Wallis H ve Mann Whitney U testi analiz teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasında istatistiksel olarak anlamlı

¹Bu araştırmanın bir bölümü 23. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

²Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, ebru.ikiz@deu.edu.tr

³Arş. Gör. Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ, mustafasavci045@hotmail.com

⁴Arş. Gör. Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Buca/ İzmir, esra.asici@deu.edu.tr

⁵Arş. Gör. Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Uşak, cananyoruk@gmail.com

Keywords: Problematic internet use, psychological symptoms, university students

düzye pozitif yönde ilişkiler olduğu saptanmıştır. Ayrıca cinsiyet ve sınıf düzeyinin problemli internet kullanımı ve psikolojik belirtiler üzerinde etkili faktörler olduğu saptanmıştır.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Anahtar Kelimeler: Problemli internet kullanımı, psikolojik belirti, üniversite öğrencileri

1. Giriş

Günümüzde internet hayatımızın neredeyse her alanında kullandığımız bir araç haline gelmiştir. Morahan ve Schumacher (2000) patolojik internet kullanımını, internetin çok yoğun kullanılması, bu kullanımın kontrol altına alınamaması, bu konuda güçlükler yaşanması ve kişinin yaşamına ciddi zarar verme durumu olarak tanımlamıştır. Beard ve Wolf'a (2001) göre patolojik internet kullanımı; kişinin interneti ev, iş/okul, sosyal ve psikolojik yaşamında zorluk oluşturacak düzeyde aşırı kullanımı demektir. Davis (2001) interneti problemli kullanan bireylerin depresyon ve yalnızlık gibi problemlere yatkınlık gösterdiğini vurgulamaktadır. Bir başka deyişle psiko-sosyal problemlere yatkınlığı olan bireylerin problemli internet kullanımına sahip olma olasılıkları yüksektir (Caplan, 2003; Shapira, Goldsmith, Keck, Khosla ve McElroy, 2000). Cao ve arkadaşları (2011) problemli internet kullanımının önemine dikkat çekmişler ve incelenmesini vurgulamışlardır.

Hemen hemen her yaş grubuna hitap eden internet ve araçlarının kullanımının, özellikle 16-24 yaş aralığındaki bireylerde daha yaygın olduğu saptanmıştır (Hall & Parsons, 2001; Kandell, 1998; Young, 2004). Dolayısıyla internetin zarar ve faydalarından daha fazla etkilenen grubun üniversite öğrencileri olduğu söylenebilir. Altun (2000) interneti kullanan öğrencilerin iletişim, araştırma, bilgiye ulaşma ve bilgiyi paylaşma açısından daha avantajlı olduğunu vurgulamaktadır. Öte yandan internetin aşırı kullanımı patolojik veya problemli internet kullanımına veya internet bağımlılığına neden olmaktadır (Chou, Condron ve Belland, 2005; Nalwa ve Anand, 2003). Ayrıca üniversite öğrencilerinin internete erişim olanağının iyi olması (Öztürk, Odabaşoğlu, Eraslan, Genç ve Kalyoncu, 2007), teknolojiye ilgi duymaları ve buna bağlı olarak interneti diğer yaş gruplarına göre daha fazla kullanmaları (Treuer, Fabian ve Füredi, 2001) ve zihinsel, duygusal, sosyal gelişmelerinin devam ediyor olması (Tsai ve Lin, 2001; Yang ve Tung, 2007) nedeniyle internet bağımlılığı açısından risk grubu olduğu söylenebilir. Öğrencilerin üniversite, kütüphane ve internet kafe gibi birçok yerden internete erişiminin olması (Ceyhan, Ceyhan ve Gürçan, 2007), arandığı her türlü içeriğe internetten kolay bir şekilde ulaşılabilmesi (Ceyhan, 2011), internetin dersler açısından yardımcı bir kaynak olması (Keser, 2004), ailesinden uzak öğrenciler açısından aile gibi denetleyici bir mekanizmanın olmaması (Kandell, 1998) ve internette gerçek kimliği manipüle edebilme (Keser, 2004) problemli internet kullanımının nedenleri olarak gösterilmektedir. Ayrıca Jang, Hwang ve

Choi (2008) problemlı internet kullanımının psikolojik belirtileri tetiklediğini, internet bağımlısı bireylerin psikolojik belirtilerinin de yüksek olduğunu saptamıştır. Bu bağlamda Messias, Castro, Saini, Umsan ve Peebles (2011) yaptıkları çalışmada günde 5 saat ve üzeri internet veya video oyunları oynayan gençlerin hüzün, intihar düşüncesi ve intihar girişiminin anlamlı olarak yüksek olduğunu saptamıştır. Farklı bir çalışmada problemlı internet kullanımı arttıkça yalnızlık ve depresyonun arttığı, algılanan sosyal destek arttıkça problemlı internet kullanımının azaldığı bulunmuştur (Keser ve Buzlu, 2007).

Jang ve diğerleri (2008) uzun süreli internet kullanımının, ergenlerde akademik başarıda düşüşe, kişiler arası ilişkilerde bozulmaya neden olduğunu ve sorunlarla yüzleşmemek için bir bahaneye dönüşerek ergenlerin yaşam doyumunu olumsuz yönde etkilediğini saptamıştır. Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımına ilişkin çalışmalar incelendiğinde, aşırı/problemlı/patolojik internet kullanımı veya internet bağımlılığının yalnızlık (Ceyhan ve Ceyhan, 2008; Moody, 2001; Nalwa ve Anand, 2003), düşük benlik saygısı (Niemz, Griffiths ve Banyard, 2005), depresyon (Keser ve Buzlu, 2007; Yang ve Tung, 2007), dış denetim ve antisosyal eğilim belirtileri (Ceyhan ve Ceyhan, 2007) ile pozitif ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Ancak literatürde üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiyi araştırma ihtiyacı belirtilmektedir (Batıgün ve Kılıç, 2011).

2. Araştırmanın Amacı

Bireyin ruh sağlığını, kişilerarası ilişkilerini, problem çözme başa çıkma becerilerini, üretkenliğini, motivasyonunu kısacası hayatının birçok boyutunu etkileyen problemlı internet kullanımı, günümüzde öğrenciler arasında önemli bir olgu olmaya devam etmektedir. Dolayısıyla bu problemin tanımlanması, önlenmesi ve gerekli müdahalelerin yapılması açısından araştırmalar yapılmıştır. Literatür açısından veri birikimine, alınması gereken önlemler ve yapılması gereken müdahalelere katkı sağlayacağı düşünülen bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasında bir ilişki olup olmadığını incelemektir. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasında bir ilişki var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler öğrenim görülen sınıfa göre farklılaşmakta mıdır?

3. Yöntem

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama çalışmaları iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve neden sonuç ile ilgili ipuçları elde etmek amacıyla yapılmaktadır (Büyüköztürk ve ark., 2009). Çalışmanın bağımsız değişkenleri cinsiyet, sınıf düzeyi; bağımlı değişkenleri ise psikolojik belirtiler ve problemlı internet kullanım düzeyidir.

3.2. Araştırma Grubu

Bu çalışmanın evrenini 2013-2014 eğitim döneminde Fırat Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Çalışmanın örneklemini 518'i (%60,7) kadın, 335'ü (%39,3) erkek olmak üzere toplam 853 üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Katılımcıların yaş aralığı 17-33 arasında değişmektedir ve yaş ortalamaları 20.47'dir. Çalışmaya katılan öğrenciler ulaşılabilirlikleri ve gönüllülükleri dikkate alınarak amaçlı oluşturulmuştur. Öğrencilerin 241'i (%28,4) Fırat Üniversitesi, 382'si (%44,7) Dokuz Eylül Üniversitesi ve 230'u (%27) Uşak Üniversitesi'nde öğrenim görmektedir.

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin 57'si (%6,7) Türkçe Öğretmenliği, 70'i (%8,2) İlköğretim Matematik Öğretmenliği, 125'i (%14,7) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, 52'si (%6,1) Sınıf Öğretmenliği, 34'ü (%4) Okul Öncesi Öğretmenliği, 25'i (%2,9) Resim Öğretmenliği, 46'sı (%5,4) Fen Bilgisi Öğretmenliği, 216'sı (%25,3) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, 34'ü (%4) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği ve 194'ü (%22,7) Tarih Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim görmektedir. Katılımcıların 294'ü (%34,5) birinci sınıf, 207'si (%24,3) ikinci sınıf, 168'i (%19,7) üçüncü sınıf, 152'si (%17,8) dördüncü sınıf ve 32'si (%3,8) de beşinci sınıf öğrencisidir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada örneklemin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesinde yaş, cinsiyet, öğrenim görülen bölüm ve sınıf düzeyi değişkenlerine yer verilmiştir. Verilerin toplanması amacıyla Kısa Semptom Envanteri (KSE) ve Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği (PİKÖ) kullanılmıştır. Veri toplama araçları, çalışmanın yürütüldüğü tarihlerde sınıfta bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden örneklemdaki öğrencilere araştırmacılar tarafından uygulanmıştır.

3.3.1. Kısa semptom envanteri (KSE)

Derogatis (1992) tarafından çeşitli psikolojik belirtileri taramak için geliştirilmiş ölçek, 53 maddeden oluşmaktadır. 0-4 arası beşli likert tipi ölçekte puan aralığı 0-212 arasındadır. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin semptomlarının sıklığını göstermektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması yetişkin örnekleminde Şahin ve Durak (1994), ergen örnekleminde Şahin ve arkadaşları (2002) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda KSE'nin

“anksiyete”, “depresyon”, “olumsuz benlik”, “somatizasyon” ve “hostilite” olmak üzere beş alt faktörden oluştuğu ve bu alt ölçeklerin Cronbach alfa katsayılarının .70 ile .88 arasında değiştiği, ölçeğin toplam puan değerinin ise .94 olduğu bulunmuştur.

3.3.2. Problemlerli internet kullanımı ölçeği (PİKÖ)

Ceyhan, Ceyhan ve Gürçan (2007) tarafından üniversite öğrencilerinin problemlerli internet kullanımlarını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek 33 maddeden oluşmaktadır. 1 “hiç uygun değil”den 5 “tamamen uygun”a kadar 5’li likert tipinde olan ölçekten alınabilecek en düşük puan 33, en yüksek puan 165’tir. Ölçekten alınan puanların yüksekliği, bireylerin internet kullanımlarının sağlıksızlaştığına, onların yaşamlarını olumsuz bir şekilde etkilediğine ve internet bağımlılığı gibi olumsuz bir patolojiye eğilim oluşturabileceğine işaret etmektedir (Ceyhan, Ceyhan ve Gürçan, 2007). PİKÖ’nün geçerlik çalışmasında yapılan açımlayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin “internetin olumsuz sonuçları”, “sosyal fayda/sosyal rahatlık” ve “aşırı kullanım” şeklinde 3 alt boyuttan oluştuğunu ve bu alt boyutların toplam varyansın %48,96’sını açıkladığını göstermektedir. Güvenirlik çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Madde toplam puan güvenirliliği katsayılarının ise .31 ile .70 arasında ($p < .001$) değiştiği saptanmıştır (Ceyhan, Ceyhan ve Gürçan, 2007).

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmada verilerin analizi “SPSS for Windows 20.00” istatistik paket programı kullanılarak yapılmıştır. Bütün testler sosyal bilimlerde tercih edilen 0.05 anlam düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde ortalama, standart sapma, araştırma verilerinin normal dağılım özelliği taşıyıp taşımadıklarının tespiti için Kormogorov-Smirnov Testi ve veri seti normal dağılım göstermediğinden bağımsız örneklem için parametrik olmayan testler olan Kruskal Wallis H ve Mann Whitney U testi analiz teknikleri kullanılmıştır. Korelasyon analizi için Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyonu kullanılmış ve manidarlık düzeyi 0,01 olarak alınmıştır.

4. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, incelenen değişkenler ile ilgili olarak toplanan verilerin istatistiksel analizleri yapılmış ve elde edilen bulgular aşağıda açıklanmıştır.

Tablo 1. Problemlı İnternet Kullanımı ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki
Sperman Brown Korelasyonu

	İOS	AK	SF	PİK	DEP	ANK	OB	SOM	HOS
İOS	1								
AK	.606**	1							
SF	.905**	.606**	1						
PİK	.979**	.682**	.957**	1					
DEP	.159**	.044	.159**	.161**	1				
ANK	.167**	.066	.192**	.179**	.845**	1			
OB	.202**	.092**	.213**	.212**	.830**	.844**	1		
SOM	.121**	.035	.116**	.117**	.677**	.723**	.676**	1	
HOS	.190**	.077*	.189**	.189**	.709**	.764**	.697**	.594**	1

*p<.05, **p<.01

İOS: İnternetin olumsuz sonuçları, SF: Sosyal fayda, AK: Aşırı kullanım, PİK: Problemlı internet kullanımı toplam, DEP: Depresyon, ANK: Anksiyete, OB: Olumsuz benlik, SOM: Somatizasyon, HOS: Hostilite

Tablo 1'de görüldüğü gibi katılımcıların problemlı internet kullanımı ölçeğinden almış oldukları toplam puanlar ile psikolojik belirti ölçeği toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişkiler saptanmıştır. Problemlı internet kullanımı ölçeğinin internetin olumsuz sonuçları alt boyutu ile psikolojik belirtiler ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde; istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yönde ilişkiler saptanmıştır. Bu ilişkiler, depresyon ($r = .159$; $p < .01$), anksiyete ($r = .167$; $p < .01$), olumsuz benlik ($r = .202$; $p < .05$), somatizasyon ($r = .121$; $p < .01$) ve hostilite ($r = .190$; $p < .01$) olarak saptanmıştır.

Problemlı internet kullanımı ölçeğinin aşırı kullanım alt boyutu ile psikolojik belirtiler ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde; istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişkiler saptanmıştır. Bu ilişkiler, olumsuz benlik ($r = .092$; $p < .01$) ve hostilite ($r = .077$; $p < .05$) olarak saptanmıştır.

Problemlı internet kullanımı ölçeğinin sosyal fayda alt boyutu ile psikolojik belirtiler ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde; istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişkiler saptanmıştır. Bu ilişkiler, depresyon ($r = .159$; $p < .01$), anksiyete ($r = .192$; $p < .01$), olumsuz benlik ($r = .213$; $p < .05$), somatizasyon ($r = .116$; $p < .01$) ve hostilite ($r = .189$; $p < .01$) olarak saptanmıştır.

Problemlı internet kullanımı toplam puanı ile psikolojik belirti ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde; istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişkiler saptanmıştır. Bu ilişkiler sırasıyla depresyon ($r = .161$; $p < .01$), anksiyete ($r = .179$; $p < .01$), olumsuz benlik ($r = .212$; $p < .01$), somatizasyon ($r = .117$; $p < .01$) ve hostilite ($r = .189$; $p < .01$) şeklindedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Problemlı İnternet Kullanım Düzeylerinin ve Psikolojik Belirtilerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi Mann-Whitney U Testi

	Cinsiyet	n	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
İnternetin olumsuz sonuçları	Kadın	518	408,97	211846,50	77425,5	,008*
	Erkek	335	454,88	152384,50		
Sosyal fayda	Kadın	518	410,94	212868,00	78447	,018*
	Erkek	335	451,83	151363,00		
Aşırı kullanım	Kadın	518	405,26	209926,00	75505	,001*
	Erkek	335	460,61	154305,00		
Problemlı internet kullanımı toplam	Kadın	518	407,78	211230,50	76809,5	,005*
	Erkek	335	456,72	153000,50		
Depresyon	Kadın	518	424,32	219796,50	85375,5	,692
	Erkek	335	431,15	144434,50		
Anksiyete	Kadın	518	413,90	214398,00	79977	,053
	Erkek	335	447,26	149833,00		
Olumsuz benlik	Kadın	518	416,55	215774,00	81353	,123
	Erkek	335	443,16	148457,00		
Somatizasyon	Kadın	518	424,42	219850,00	85429	,703
	Erkek	335	430,99	144381,00		
Hostilite	Kadın	518	408,07	211381,50	76960,5	,005*
	Erkek	335	456,27	152849,50		

*p<,05

Tablo 2'de görüldüğü gibi, cinsiyete göre katılımcıların internetin olumsuz sonuçları (U= 77425,5; p= ,008), sosyal fayda (U= 78447; p= ,018), aşırı kullanım (U= 75505; p=,001) problemlı internet kullanımı toplam puan (U= 76809,5; p=,005) ve hostilite (U= 76960,5; p=,005) sıra ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Buna göre erkeklerin internetin olumsuz sonuçları (sıra ort: 454,88), sosyal fayda (sıra ort: 451,83), aşırı kullanım (sıra ort: 460,61), problemlı internet kullanımı toplam puanı (sıra ort: 456,72) ve hostilite (sıra ort: 456,27) sıra ortalamaları kadınların internetin olumsuz sonuçları (sıra ort: 408,97), sosyal fayda (sıra ort: 410,94), aşırı kullanım (sıra ort: 405,26), problemlı internet kullanımı toplam puanı (sıra ort: 407,78) ve hostilite (sıra ort: 408,07) sıra ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 3. Öğrenim Görülen Sınıf Değişkeni Açısından Öğrencilerin Problemlı İnternet Kullanım Düzeyleri İle Psikolojik Belirtilerinin Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Sınıf	n	Sıra ort.	χ^2	SD	p	Anlamlı fark
İnternetin olumsuz sonuçları	1	294	535,88	93,849	4	0,000*	1>2>3>4>5
	2	207	384,74				
	3	168	370,46				
	4	152	369,59				
	5	32	269,55				
Sosyal fayda	1	294	532,80	90,309	4	0,000*	1>2>3>4>5
	2	207	388,75				
	3	168	371,97				
	4	152	370,33				
	5	32	260,50				
Aşırı kullanım	1	294	490,98	32,642	4	0,008*	1>2>4>3>5
	2	207	402,25				
	3	168	390,72				
	4	152	396,63				
	5	32	334,02				
Problemlı internet kullanımı toplam	1	294	535,20	94,362	4	0,000*	1>2>3>4>5
	2	207	389,79				
	3	168	369,53				
	4	152	367,24				
	5	32	259,16				
Depresyon	1	294	372,00	25,677	4	0,000*	2>3>5>4>1
	2	207	471,00				
	3	168	464,64				
	4	152	425,61				
	5	32	456,75				
Anksiyete	1	294	374,16	21,82	4	0,000*	2>3>4>5>1
	2	207	468,43				
	3	168	451,01				
	4	152	444,83				
	5	32	433,73				
Olumsuz benlik	1	294	383,00	14,996	4	0,000*	2>4>3>5>1
	2	207	461,05				
	3	168	443,24				
	4	152	445,29				
	5	32	438,80				
Somatizasyon	1	294	380,99	17,759	4	0,001*	4>3>2>5>1
	2	207	435,75				
	3	168	463,29				
	4	152	464,46				
	5	32	424,59				
Hostilite	1	294	365,91	28,4	4	0,000*	3>4>2>5>1
	2	207	449,98				
	3	168	470,07				
	4	152	462,14				
	5	32	446,53				

*p<,05

Tablo 3'te görüldüğü gibi, sınıflarına göre katılımcıların internetin olumsuz sonuçları ($X^2=93,849$; $p=,000$), sosyal fayda ($X^2=90,309$; $p=,000$), aşırı kullanım ($X^2=32,642$; $p=,008$), problemlı internet kullanımı ($X^2=94,362$; $p=,000$), depresyon ($X^2=25,677$; $p=,000$), anksiyete ($X^2=21,82$; $p=,000$), olumsuz benlik ($X^2=14,996$; $p=,000$), somatizasyon ($X^2=17,759$; $p=,001$) ve hostilite ($X^2=28,4$; $p=,000$) sıra ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır. Belirlenen anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi analizi sonuçlarında birinci sınıfların internetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda, aşırı kullanım, problemlı internet kullanımı sıra ortalamalarının sırasıyla ikinci, dördüncü, üçüncü ve beşinci sınıflardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca ikinci sınıfların depresyon, anksiyete ve olumsuz benlik sıra ortalamaları diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin somatizasyon puanı sıra ortalamaları diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Hostilite alt boyutuna göre üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin sıra ortalamaları diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilerden daha yüksektir.

5. Sonuç Tartışma ve Öneriler

5.1. Problemlı İnternet Kullanımı İle Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkiler

Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımı (internetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda/sosyal rahatlık ve aşırı kullanım) ile psikolojik belirtiler (depresyon, anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite) arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişkiler saptanmıştır. Bu sonuçlara göre, üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı arttıkça psikolojik belirtilerin de arttığı söylenebilir. Üniversite öğrencileri arasında internetin araştırma yapma, bilgiye ulaşma, eğlenme, sanal ağlar aracılığıyla ilişkiler kurma, sosyal destek arayışı, yalnızlığı bastırma, duygu paylaşımı, oyun oynama, arkadaşlık kurma ve boş zamanı değerlendirme gibi nedenlerden dolayı sıklıkla kullanıldığı vurgulanmaktadır (Bessière, Kiesler, Kraut, ve Boneva, 2008; Kesici ve Sahin, 2009; Shaw ve Gant, 2002). Kaygusuz'a (2013) göre bazı internet kullanıcıları interneti uzun bir süre aralıksız olarak günlük yaşam etkinliklerini aksatacak veya erteleyecek şekilde kullanabilmektedir. Dolayısıyla bu kullanıcılar bazı sağlık problemleri ile karşılaşmakta, kişilerarası ilişkileri bozulmakta ve zamanla psikolojik sorunları artmaktadır. Problemlı internet kullanımı üniversite öğrencilerinin akademik başarısını, psikolojik, duygusal ve sosyal gelişimini doğrudan veya dolaylı bir şekilde etkilemektedir (Odabaşı ve Çelik, 2013). İnternet bağımlılığı veya problemlı internet kullanımı bireylerin psikolojik özelliklerini ve psiko-sosyal yaşantılarını olumsuz bir şekilde

etkilemektedir. Dolayısıyla bireylerin internette amaçsızca çevrimiçi kalması bir takım psikolojik sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir (Ögel, 2014).

Araştırmalarda problemlı internet kullanımını ile psikolojik belirtiler arasında pozitif bir ilişkinin olduğu saptanmıştır (Beard ve Wolf, 2001; Morahan-Martin ve Schumacher, 2000; Sanders, Field, Diego ve Kaplan, 2000; Scherer, 1997). Buna göre problemlı internet kullanımı gösteren bireylerin daha fazla psikolojik belirti yaşadığı söylenebilir. Bu bağlamda problemlı internet kullanımının üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkilerini, başa çıkma becerilerini, sağlığını, sosyal ve duygusal gelişimini, akademik başarısını ve iletişim becerilerini olumsuz bir şekilde etkilediğini ve dolayısıyla psikolojik belirti düzeyini yükselttiği söylenebilir. Literatür incelediğinde araştırma sonuçlarına benzer sonuçların saptandığı görülmektedir (Jang, Hwang ve Choi, 2008; Messias, Castro, Saini, Umsan ve Peeples, 2011).

5.2. Cinsiyet Açısından Problemlı İnternet Kullanımı ve Psikolojik Belirtiler

Erkek üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımı ve psikolojik belirtilerinin kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumun erkek üniversite öğrencilerinin internete erişilebilirlik düzeyinin kadın öğrencilere göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Nitekim internete erişilebilirlik problemlı internet kullanımını arttıran bir faktör olarak kabul edilmektedir (Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan, 2007). Ayrıca kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre bazı dinsel ve ailevi baskılara daha fazla maruz kalması kadın öğrencilerin özerkleşmesini engellemektedir (Yörükoğlu, 1998). Dolayısıyla erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha özerk olduğu göz önüne alındığında riskli davranışlar sergileme olasılığının daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Araştırmanın bu sonucu literatürdeki bazı bulgular ile paralellik göstermektedir (Bayraktar & Gün, 2007; Kenny ve Donaldson, 1991; Tahiroğlu, Celik ve Uzel, 2008; Wohlgemuth ve Betz, 1991). Öte yandan problemlı internet kullanımının cinsiyete göre farklılaşmadığını saptayan araştırmalar da mevcuttur (Hall ve Parsons, 2001; Leung, 2004).

5.3. Öğrenim Görülen Sınıf Değişkeni Açısından Öğrencilerin Problemlı İnternet Kullanımı ve Psikolojik Belirtileri

Üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımı ve psikolojik belirti üzerinde öğrenim görülen sınıf değişkeninin etkili bir faktör olduğu bulunmuştur. Buna göre birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin internetin olumsuz sonuçları, sosyal fayda, aşırı kullanım ve problemlı internet kullanımı ortalamaları ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksektir. Bu durumun üniversite yaşantısına yeni dahil olan birinci sınıf öğrencilerinin interneti yeni ortama ayak uydurma, sosyal çevreyi tanıma, yeni arkadaş çevresi edinme ve aileleri ile

iletişim kurmanın bir aracı olarak kullandığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu bağlamda Cao, Sun, Wan, Hao ve Tao'ya (2011) göre bireyler interneti yalnızlık duygusunu bastırmak için kullanabilir. Ayrıca sosyal destek eksikliği yaşayan bireylerin internet ve araçlarını kullanarak sosyal destek arama, arkadaşlık kurma ve duyguları paylaşma gibi davranışlar sergilediği vurgulanmaktadır (Kesici ve Sahin, 2009). Dolayısıyla yeni girdiği üniversite ortamına uyum sağlamada karşılaştıkları sorunları, aileden uzaklaşmanın olumsuz etkilerini ve arkadaşlarından ayrılmının meydana getirdiği yalnızlığı gidermek için üniversite birinci sınıf öğrencilerinin diğer öğrencilere göre interneti daha fazla kullandığı ve problemlı internet kullanımı davranışlarının da daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda üniversite öğrencilerinin psikolojik belirtilerinin azaltılması ve problemlı internet kullanımının önüne geçilebilmesi amacıyla;

- Üniversite yaşamına uyum sağlayamayan ve problemlı internet kullanımı gösteren öğrencilerin belirlenerek psikolojik yardım almaya yönlendirilmesi,
- Öğrencilere internetin etkili ve verimli kullanılmasının öğretilmesi,
- Üniversite ortamında öğrencilerin sosyalleşebilecekleri, boş zamanlarını geçirebilecekleri aktivitelerin sağlanması,
- Çalışmanın yürütüldüğü üniversitelerde oryantasyon programlarının ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin daha etkin hale getirilmesi,
- İnternet bağımlılığına ilişkin farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmalarla birlikte, ailelere, çocuklara ve ergenlere yönelik bilinçli ve güvenli internet kullanımını amaçlayan eğitim çalışmaları yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

Altun, A. (2003). Elektronik okuryazarlık. *Milli Eğitim Dergisi*, 158, 1-9.

Batıgün, A. D., & Kılıç, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik

belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1-10

Bayraktar, F., & Gün, Z. (2007). Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *Cyberpsychol Behavior*, 10, 191-197.

Beard, K. W., & Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 4, 377-383.

Bessière, K., Kiesler, S., Kraut, R., & Boneva, B. S. (2008). Effects of Internet use and social resources on changes in depression. *Information, Communication & Society*, 11(1), 47-70.

- İkiz, F. E., Savcı, M., Asıcı, E., & Yörük, C. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 688-702. doi:10.14687/ijhs.v12i2.3336
- Büyüköztürk, Ş. Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cao, H., Sun, Y., Wan, Y., Hao, J., & Tao, F. (2011). Problematic Internet use in Chinese adolescents and its relation to psychosomatic symptoms and life satisfaction. *BMC Public Health*, 11, 802-815.
- Caplan, S. E. (2003). Preference for online social interaction: A theory of problematic internet use and psychosocial well-being. *Communication Research*, 30, 625-648.
- Ceyhan E., Ceyhan A. A., & Gürcan, A. (2007). Problemlı internet kullanımı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 387-416.
- Ceyhan, A. A. (2011). İnternet kullanma temel nedenlerine göre üniversite öğrencilerinin problemlı internet kullanımı ve algıladıkları iletişim beceri düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 59-77.
- Ceyhan, A. A., & Ceyhan, E. (2008). Loneliness, depression and computer self-efficacy as predictors of problematic internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 11(6), 699-701.
- Chou, C., Condrón, L., & Belland, J. C. (2005). A review of the research on internet addiction. *Educational Psychology Review*, 17(4), 363-388.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behavior*, 17, 187-195.
- Derogatis, L. R. (1992). *The brief symptom inventory (BSI), administration, scoring and procedures manual*. Baltimore: II. Clinical Psychometric Research Inc.
- Ergün, M. (1998). İnternet destekli eğitim. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 111-124.
- Hall, A. S., & Parsons, J. (2001). Internet addiction: College student case study using best practices in cognitive behavior therapy. *Journal of Mental Health Counseling*, 23(4), 312-327.
- Huang, H., & Leung, L. (2009) Instant messaging addiction among teenagers in China: Shyness, alienation, and academic performance decrement. *Cyberpsychol Behavior*, 12, 675-679.
- Jang, K. S., Hwang, S. Y., & Choi, J. Y. (2008). Internet addiction and psychiatric symptoms among Korean adolescents. *Journal of School Health*, 78(3), 165-71.
- Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: the vulnerability of college students. *Cyber Psychology & Behavior*, 1, 11-17.
- Kaygusuz, C. (2013). *Psikolojik ihtiyaçlar ve internet bağımlılığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kelleci, M., Güler, N., & Sezer, H., (2009). Lise öğrencilerinde internet kullanma süresinin cinsiyet ve psikiyatrik belirtiler ile ilişkisi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8, 223-230.
- Kenny, M. E., & Donaldson, G. A. (1991). Contributions of parental attachment and family structure to the social and psychological functioning of first-year college students. *Journal of Counseling Psychology*, 38(4), 479-86.
- Keser, Ö. N. (2004). *Üniversite öğrencilerinde internet kullanımının psiko-sosyal durum ile ilişkisi*. (Doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kesici, S., & Sahin, I. (2009). A comparative study of uses of the Internet among college students with and without internet addiction. *Psychological Reports*, 105(3), 1103-1112.
- Lam, L. T., Peng, Z. W., & Mai, J. C. (2009). Factors associated with internet addiction among adolescents. *Cyberpsychol Behavior*, 12, 551-555.

- İkiz, F. E., Savcı, M., Asıcı, E., & Yörük, C. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 688-702. doi:[10.14687/ijhs.v12i2.3336](https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i2.3336)
- Leung, L. (2004). Net-generation attributes and seductive properties of the internet as predictors of online activities and internet addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, 7(3), 333-348.
- Messias, E., Castro, J., Saini, A., Umsan, M., & Peebles, D. (2011). Sadness, suicide, and their association with video game and internet overuse among teens: Results from the youth risk behavior survey 2007 and 2009. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 41, 1-9.
- Moody, E. J. (2001). Internet use and its relationship to loneliness. *Cyberpsychology & Behavior*, 4(3), 393-401.
- Morahan, M., J., & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computer-Human Behaviour*, 16, 13-29.
- Nalwa, K., & Anand, A. P. (2003). Internet addiction in students: A cause of concern. *Cyberpsychology & Behavior*, 6(6), 653-656.
- Niemz, K., Griffiths, M., & Banyard, P. (2005). Prevalence of pathological internet use among university students and correlations with self-esteem, the general health questionnaire (GHQ), and disinhibition. *CyberPsychology & Behavior*, 8(6), 562-570.
- Odacı, H., & Çelik, Ç. B. (2013). Who are problematic internet users? An investigation of the correlations between problematic internet use and shyness, loneliness, narcissism, aggression and self-perception. *Computers in Human Behavior*, 29, 2382-2387.
- Ögel, K. (2014). *İnternet bağımlılığı, internetin psikolojisini anlamak ve bağımlılıkla başa çıkmak*. İstanbul: Kültür Yayınları.
- Öztürk, Ö., Odabaşıoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y., & Kalyoncu, Ö. A. (2007). İnternet bağımlılığı: Kliniği ve tedavisi. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 36-41.
- Sanders, C. E., Field, T. M., Diego, M., & Kaplan, M. (2000). The relationship of Internet use to depression and social isolation among adolescents. *Adolescence*, 35, 237-242.
- Scherer, K. (1997). College life on-line: Healthy and unhealthy Internet use. *Journal of College Student Development*, 38, 655-665.
- Shapira, N. A., Goldsmith, T. D., Keck, P. E., Khosla, U. M., & McElroy, S. K. (2000). Psychiatric features of individuals with problematic internet use. *Journal of Affective Disorders*, 57, 267-272.
- Shaw, L. H., & Gant, L. M. (2002). In defense of the Internet: The relationship communication and depression, loneliness, self-esteem and perceived social support. *CyberPsychology & Behavior*, 5(2), 157-171.
- Suhail, K., & Bargees, Z. (2006). Effects of excessive Internet use on undergraduate students in Pakistan. *CyberPsychology & Behavior*, 9, 297-307.
- Şahin, N. H., & Durak, A. (1994). Kısa semptom envanteri: Türk gençleri için uyarlaması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.
- Şahin, N. H., Batıgün, A. D., & Uğurtaş, S. (2002). Kısa semptom envanteri: Ergenler için kullanımı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(2), 21-32.
- Tahiroğlu, A., Celik, G. G., & Uzel, M. (2008) Internet use among Turkish adolescents. *Cyberpsychol Behavior*, 11, 537-543.
- Treuer, T., Fabian, Z., & Füredi, J. (2001). Internet addiction associated with features of impulse control disorder: Is it a real psychiatric disorder? *Journal of Affective Disorders*, 66(2), 283-294.
- Tsai, C., & Lin, S. J. (2001). Analysis of attitudes toward computer networks and internet addiction of Taiwanese adolescents. *Cyberpsychology & Behavior*, 4(3), 373- 376.

İkiz, F. E., Savcı, M., Asıcı, E., & Yörük, C. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 688-702. doi:[10.14687/ijhs.v12i2.3336](https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i2.3336)

Wohlgemuth, E., & Betz, N. E. (1991). Gender as a moderator of the relationships of stress and social support to physical health in college students. *Journal of Counseling Psychology*, 38(3), 67-74.

Yang, S. C., Tung, C. J. (2007) Comparison of internet addicts and nonaddicts in Taiwanese high school. *Comput Human Behavior*, 23, 79-96.

Young, K. (1998) Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 3, 237-244.

Young, K. S. (2004). Internet addiction: a new clinical phenomenon and its consequences. *American Behavioral Scientist*, 48, 402-415.

Yörükoğlu, A. (1998). *Gençlik çağı*. İstanbul: Özgü Yayınevi.

Extended English Abstract

Introduction: The Internet becomes an important part of daily routine for everyone and the effects on people currently take attention for every aspects of daily life worldwide. It is widely used between 16-24 ages people and studies suggest that internet use is widely seen among university students (Hall & Parsons, 2001; Kandell, 1998; Öztürk, Odabaşoğlu, Eraslan, Genç, and Kalyoncu, 2007; Young, 2004) thus they establish the target population who may suffer more. For example, Yang and Tung (2007) found a positive relation between depressive symptoms and internet addiction, also the Internet found to have significantly more negative influences on daily routines. Likewise, Jang and friends (2008) found that long-lasting usage of the Internet leads to decrease in academic achievement, a deterioration among interpersonal relations, and a rationalization process which is protecting the student from confronting own problems, thus effects life satisfaction negatively. Indeed Cao and friends (2011) claimed that Problematic Internet Use (PIU) is a growing problem in Chinese adolescents and they searched for testing the relationships between PIU and psychosomatic symptoms and life satisfaction among adolescents. In the light of this information, the aim of present research is to investigate the relations between PIU and psychological symptoms of university students in a Turkish sample. Besides, the effects of gender and level of class, were investigated.

Method: In present study relational screening method was used. The sample was consisted of totally 853 university students, 518 women (60,7%) and 335 men (39,3%). Data was collected by a questionnaire to determine the sociodemographic characteristics of the sample about age, gender, department and class level. Besides, Problematic Internet Use Scale and Brief Symptom Inventory were used to determine the levels of PIU and psychological symptoms of the sample. Data was analyzed by using SPSS for Windows 20.00 programme. Since the data didn't show normal distribution, in data analysis Spearman Brown correlation, Kruskal Wallis H and Mann Whitney U analysis techniques were used.

Results: According to results, there were statistically significant positive relationships between problematic internet use and psychological symptoms of university students. When problematic internet use of the university students increase, psychological symptoms of them increase too. It was found that gender was effective on problematic internet use. Male students showed more problematic internet use rather than females. In terms of psychological symptoms, only hostility mean ranks of males were higher rather than hostility mean ranks of females. Besides, it was found that both problematic internet use and psychological symptoms of university students increased with grade level. The freshmen had higher mean ranks on problematic internet use scale. Second

grade students had higher depression, anxiety and negative self mean ranks rather than other students studied at other class level. It was found that fourth grade students had higher somatization mean rank, and finally third grade students had higher hostile mean rank rather than other students.

Discussion and Suggestions: As a consequence, PIU and psychological symptoms of university students from a Turkish sample were found to be positively correlated in line with the literature worldwide. Although the Internet has many positive effects on the problem solving, writing, communication, friendship, critical thinking characteristics of youth (Ergün, 1998), literature reveals that PIU effects the academic achievement, psychological, emotional and social development of university students negatively either directly or indirectly (Odabaşı and Çelik, 2013). Problematic internet use results in deterioration in their interpersonal relations and psychosocial life. Thus aim for the Internet use is very important (Ögel, 2014).

According to gender, results indicated that male students have statistically higher PIU rather than female students. Accessibility to the Internet is considered as a potential effective factor increasing PIU (Ceyhan, Ceyhan, and Gürcan, 2007). Besides, either familiar or religious inhibitions may affect the Internet use of females more than males (Yörükoğlu, 1998). Male students may have more access to the Internet, they may be more autonomous and thus may have more potential to show risky behaviors.

Level of class is also found to be an effective variable indicated that freshmen had higher means than the others on PIU. This result may be associated with adaptational needs and problems of freshmen. Although the Internet is also a telecommunication access tool to conduct with family and friends, the results of present study take attention to freshmen, why and how many times they use the Internet become important effective issues for their development and education. This result reveals that freshman had more help about healthy internet use. It was found that the psychological symptoms of university students changed according to grade level. Especially the psychological symptoms of university students increase at second grade.

In order to prevent PIU and psychological symptoms, it is suggested to determine the needs of freshmen especially who may have adaptational problems and PIU, they should be motivated to get help professionally. The effective use of the Internet should be thought. Thus an orientation programme and counseling service on each university is offered.